

Jozefspel

Toneelstuk voor klas 3

Jack Verhulst

Jozefspel

Spelers:	Jacob	Dienaren
	Jozef	Wachter
	Levi	Bakker
	Simeon	Wijnschenker
	Juda	Farao
	Ruben	Waarzegger
	Karavaan	Hoofdman
	Hoofdman	Soldaten
	Slavendrijver	Soldaat
	Potifar	Dan
	Vrouw van Potifar	

Alle broers, behalve Jozef, zitten bijeen. Jozef komt aan lopen.

- Levi* Daar komt de dromer.
(De broers springen op en buigen overdreven en spottend.)
- Simeon* Laat ik mijn mantel spreiden
Opdat uw voeten niet hoeven te lijden.
- Levi* De rotsbodem is voor uw voeten te hard
U zult zich nog stoten tot onze grote smart.
- Juda* Gegroet gij edelgeboren heer
Uw komst aan ons – eenvoudig lieden-
Verheugt ons zeer.
- Simeon* Wat is de reden van uw komst
Waarvan de lucht al heeft gegonsd?
- Jozef* Ik wil vertellen van mijn dromen
Maar mijn hart is gekweld door jullie honen.
- Juda* Ach Jozef, duidt het ons niet euvel
Het is niet meer dan broeders gekeuvel.
- Simeon* Ga toch weer verder, Jozef schoon
En vertel ons – hoe luidde die droom?
- Jozef* Wij werkten op het land in felle zon.
Wij raapten het koren en bonden het om.
Zo kreeg ieder een eigen schoof
De mijne rees op, waarvoor iedere andere boog.
- Simeon* Wat heeft jouw hoogmoed je ingegeven?
Voel jij je dan zover boven ons verheven?
- Levi* Mijn klinken jouw woorden in de oren als honing
Ga verder Jozef,
Misschien ben je eigenlijk wel een koning.

Jozef Ik vertel alleen van wat ik zag in de nacht
Niet om te kwetsen, en ook zoek ik geen macht.

Juda Spreek dan toch op – dromer.

Jozef Ik zag maan, elf sterren en de zon
En ook zij bogen zich voor mij om.

(Jacob is ondertussen naderbij gekomen)

Jacob Wilt zulke woorden niet spreken
Want zij zullen zich nog wreken
Buig het hoofd in deemoedigheid
Dan wordt mijn hart nog meer verblijd
Want groot is de liefde die ik heb voor jou
Ik schenk je dit kleed Jozef,
Opdat je mij gedenkt met jouw trouw.

(Jozef ontvangt het kleed)

Jozef Vrees niet vader dat ik vergeet
In ere zal ik houden, dit mooie kleed.

(Jacob richt zich tot de broers)

Jacob De velden worden kaal in deze streek
Trek op met de dieren
Naar de groene heuvels bij de beek

(De broers drijven het vee weg en Jacob en Jozef blijven alleen achter).

Jacob Graag vernam ik hoe mannen en kudde het stellen
Ga naar ze toe Jozef en kom het me dan vertellen

(Jozef komt bij de broers)

Uitkijk Wel wel, daar is warempel de dromer.

Simeon Zou hij soms weer komen met een droom?
Nu is onze kans schoon!

Levi Grijp hem broeders en gebruik de messen
Zo zullen we hem betalen voor zijn wijze lessen.

Ruben Geen bloed zal vloeien door broeders hand
Wij zullen verguisd worden door het hele land
Is er geen andere manier om ons van hem te ontdoen?
Gooi hem in de put, daar zit hij goed!

(Jozef is bij zijn broers gekomen)

Jozef Vader laat vragen
Of over het veld nog valt te klagen.

(Broers pakken hem beet)

Juda Vader moest een weten
Hoe wij ons van onze taak hebben gekweten!

(ze nemen Jozef zijn kleed af en duwen hem in de put)

Levi Dit is hoe we jou belonen
Voor het vertellen van je mooie dromen.

Ruben We leggen ons te rusten voor de nacht
Slaap wel broeders, ik houd de wcht.

(Wanneer de broers slapen, gaat Ruben naar de put.)

Ruben Als het zonlicht daagt, kom ik je bevrijden.
Troost je maar,
Je hoeft dan niet langer in eenzaamheid te lijden.

Ruben neemt wachtpost in en valt in slaap. Een Karavaan nadert en Juda wordt wakker. Hij wekt Simeon en Levi en samen fluisteren ze. Dan gaan Simeon en Levi naar de put en Juda naar de hoofdman.

Juda Gegroet gij heren
Waarheen voert de reis?

Hoofdman Naar het verre Egypte
Volgens oude wijs!

Juda Ook wij zijn handelslieden
En hebben een schone jongeman te bieden.

(Simeon en Levi brengen Jozef. De hoofdman bekijkt Jozef.)

Hoofdman Twintig zilverlingen is wta ik bied
Voor meer koop ik hem niet.

(De broers kijken elkaar aan)

Levi Een goede prijs
Voor Jozef zo wijs

(De karavaan gaat weg. De broers gaan weer liggen. De stilte daalt en dan komt Ruben overeind)

Ruben Jozef, snel, pak het touw
En vlucht dan gauw!

(Het antwoord blijft uit, Ruben buigt zich voorover)

Ruben Jozef!
De put is leeg.

(De andere broers zijn opgestaan en vormen een groep om Levi heen)

Levi Twintig zilverlingen hebben we gekregen

Juda Al waren het er tien, het was ons om het even.

Ruben Hoe konden jullie je broer verkopen?
En hoe denken jullie je straf te ontlopen?

- Simeon* We zeggen dat een wild dier Jozef heeft verscheurd
En alleen zijn mooie kleding is wat rest,
Gerafeld en besmeurd.
- (Het kledingstuk wordt met rode verf besmeurd. Dan gaan de broers terug naar Jacob)
- Jacob* Jullie terugkomst verheugt mij zeer
Eindelijk zijn jullie daar dan weer.
Maar waarom zulke droeve gezichten?
Wat komen jullie mij berichten?
Is Jozef niet meegekomen
Vertel mij, is hem soms iets overkomen?
- Juda* Jozef werd door een wild dier verscheurd
Op weg naar ons moet het zijn gebeurd
Om hulp te bieden kwamen we te laat
Wij vonden alleen nog zijn mooie gewaad.
- Jacob* Wee mij – een gebroken man
- (De staf van Jacob valt)
- Niemand is er die mijn leed verlichten kan
- (Jacob verlaat het toneel – de broeders volgen hem.
Jozef op de markt tussen kooplieden en kooplieden. Een slavendrijver komt voorbij.)
- Slavendrijver* Deze knaap bevalt mij goed
Ik neem hem mee naar Potifars huis
Daar leer ik hem snel hoe hij werken moet
- (Jozef wordt meegenomen en krijgt met de zweep)
- Slavendrijver* Werken zul je, armzalige slaaf
En mijn zweep zal helpen wanneer te traag.
- (Potifar en zijn vrouw komen voorbij)
- Potifar* Met welgevallen zie ik jou
Ontdoe hem van zijn touw.
In mijn paleis zul je werken als vrij man
Zie erop toe dat alles naar behoren gebeuren kan.
- (Jozef wijst dienaren. De vrouw van Potifar komt naar hem toe. Ze stuurt de dienaren weg)
- Vrouw* Jozef, blijf altijd bij mij
Het zien van jou alleen al maakt me blij
Altijd ben ik alleen
Een man heb ik eigenlijk geen
- (Jozef kijkt verschrikt terug)
- Vrouw* Wat! Hoe durf je mij te weerstaan!
In de kerker zul je leven voortaan!
- (Ze scheurt haar kleding)

Vrouw Wachters, kijk eens wat hij deed
De ondankbare slaaf verscheurde mijn kleed
Grijp hem en voer hem weg van hier.

(Jozef wordt door wachters in de kerker gegooid)

Wachter Nooit meer zul jij het daglicht zien
Of als oude man misschien.

(Een wijnschenker en een bakker worden in dezelfde kerker als Jozef gebracht)

Jozef Wat brengt jullie naar dit donker oord
Spreek vrijuit, al zolang
Heb ik geen stem meer gehoord.

Bakker In Farao's voedsel werd vergif gevonden
Daarom werden wij hierheen gezonden.

Schenker Laat ons nu slapen gaan en hopen
Dat de ware dader zijn straf niet zal ontlopen.

(Stilte. De drie gevangenen slapen.)

Schenker Ik heb een droom gehad vannacht
Het is net alsof het leven weer naar mij lacht.
Ik zag een wijnstok die drie ranken kreeg
En snel groeide – naar de zon toe steeg.
Ik plukte de druiven en perste ze uit
Ik gaf de Farao te drinken en hij prees mij luid.
Weer had ik toen de beker in mijn hand
Van de hoogste heer van dit machtige land

Jozef Ook mij maakt de droom blij van gemoed
Eer er drie dagen versreken zijn,
Verlaat je de kerker voorgoed.

Bakker Ook ik had een droom
Ik liep door de straten op weg naar mijn heer.
Drie korven met geurig brood droeg ik op mijn hoofd
Toen kwamen er vogels, zij zwermden en pikten
En hebben de manden toen leeggeroofd.

Jozef Jouw droom vervult me met smart
Want het lot dat je rest is hard
Drie dagen nog zijn je gegeven
Als die verstreken zijn, zul je niet meer leven.

(De bakker buigt het hoofd. Er volgen drie paukeslagen met lange tussenpozen. Dan wordt de bakker ruw gepakt door wachters. De wijnschenker wordt met eerbetoon uit de kerker vrijgelaten.)

Jozef Denk aan mij!

(Het toneel is weer leeg. De Farao komt op met twee dienaren en een wachter.)

Farao Deze nacht was er een droom die mij kwelde
Ik zou wensen dat er iemand kwam
Die mij de betekenis vertelde
Wachter, ga de waarzegger halen
Hij moet voor mij de droom vertalen.

(Wachter komt met de waarzegger)

Farao Luister naar mijn droom
Als je hem uitleggen kunt zal groot zijn je loon.
Ik stond aan de oever van de brede rivier
En zag hoe zeven vette koeien dier na dier
Uit het water tevoorschijn kwamen.
Toen graasden zij op het rijke land.
En weer rezen er zeven koeien uit het water
Maar deze waren mager, haast vel over been.
Zij gingen naar de plaats waar de anderen stonden
En hebben ze toen heelhuids verslonden.
Vreemd genoeg bleven zij mager als tevoren.

Waarzegger Tsja, tsja, dat is me wat.

Farao Luister – wilt nog meer horen.
Want nog een droom had ik in deze nacht
Ik liep over een akker
En de zon scheen met al haar kracht.
Ik zag rond en verbaasde mij over de rijke pracht
Voor mij voeten was een halm met zeven aren
Die allen heel rijk van vorm waren.
Toen zond de zon verzengende stralen
De grond werd dor en het veld begon te kalen
Weer rees een halm voor me op
Maar schraal als de bodem en met zeven lege
Aren in top.
Vertel mij nu wat dit beduiden kan
Als je daarin slaagt ben je een rijk man.

Waarzegger Ik zal eens kijken in mijn boek
Hoe ik ook speur en hoe ik ook zoek
Inwilligen kan ik niet uw hoogheid's verzoek.

(Farao stuurt waarzegger weg)

Farao Schenker, breng me wat wijn
Is er niemand die mij van dienst kan zijn?

Schenker Ik ken een jongeling die mij eens
Met een droom geholpen heeft
Misschien kan hij u nu helpen
Als hij nog steeds in de kerker leeft.

Farao Ga meteen deze droomduider halen
Verlies geen tijd, ga zonder dralen.

(Jozef wordt gehaald en voor de Farao geleid)

Farao Is het zo dat jij dromen kunt duiden?

(Jozef knikt)

Vertel mij dan hoe de betekenis
Van deze mochten luiden.

Jozef Door mijn stem heen klinkt Jahwe's kracht
Alleen door hem bezit ik die macht.

(De Farao herhaalt de dromen)

Jozef Voor de tijd van zeven jaren
Zal Egypte grote rijkdom vergaren
Zeven jaren lang zal de voorspoed dit land overstelpen
Maar dan zal niets meer helpen
Om de zeven jaar lange droogte te weren
En de ramspoed te keren.
U zult moeten bouwen grote schuren
Om het graan op te slaan
Zolang als de droogte zal duren

Farao Wijsheid klinkt uit de jongeling zijn woorden
Ik geef hem de vrijheid voor dat wat ik hoorde.
Jongeling, ik schenk je mijn vertrouwen
Jij zult degene zijn die de schuren gaat bouwen.

(Farao en Jozef met gevolg gaan van het toneel af. Een verteller komt op)

Verteller Zo werd Jozef tot bouwer van schuren
Zolang als de overvloed mocht duren.
Hij werd een man van aanzien hoog
Waarvoor ieder ander boog.
Toen de droogte kwam, was het land zonder zorgen
Want het kostbare graan lag veilig geborgen
In het land van Jacob echter
Was de toestand veel slechter
Door de droogte heerste daar de hongersnood
En menigeeen stierf een lange dood
De broeders waren ten einde raad
En stelden toen een edele daad
Naar het verre Egypte zouden ze gaan
En niet terugkeren zonder het graan.

(De broeders vertrekken en komen bij de Farao. Zij herkennen hun broer Jozef niet)

Ruben O, machtige heersers van dit rijke land
Wij komen en smeken voor gaven uit uw hand
In ons land is de nood nu aan de man
Gij bent de enige die ons helpen kan
Wilt ons van uw graanvoorraad schenken
Wij zullen u rijkelijk bedenken.

Farao Wie zegt mij dat dit de ware aard is van jullie reis
Wie weet maken jullie mij maar wat wijs
Jullie willen de sterkte van mijn leger weten
Die dikte van mijn muren meten
Verspieders zijn jullie voor een vijandelijk heer
Ter dood zal ik jullie brengen zodat geen wederkeert.

Ruben Ach heer, geloof ons, wij zijn eerbare lieden
Heus, wij komen niet om te verspieden.
Thuis wacht onze oude vader
Met iedere dag dat we wegblijven treedt de dood hem nader.
Wij allen zijn zonen van dezelfde man
Geef mij de tijd dat ik dat bewijzen kan.

Farao Zijn dit dus alle broers bij elkaar?

Simeon Nee, Benjamin – de jongste – bleef bij vader achter
En onze broer Jozef vond lang geleden de dood

Farao Dan weet ik hoe jullie je oprechtheid kunt bewijzen
Een van jullie blijft en de andere negen zullen reizen
Zij brengen mij de jongste zoon
Zodat ik zien kan dat mijn vertrouwen wordt beloofd.

(Simeon wordt door wachters beetgepakt)

Farao Jij hoeft niets te vrezen
Tenminste, als jullie de ware antwoorden hebben gegeven.
Ga naar de schuren met graan
En trek hier zwaarbeladen vandaan.

(De broers passeren de graanschuren en met zakken beladen gaan ze terug naar hun land waar Jacob hen opwacht)

Jacob Ik stond hier dagenlang
Jullie uitblijven maakte me bang.
Maar – als ik me niet vergis
Is het dat ik iemand mis.
Simeon komt niet weerom
Mij rest een eenzame ouderdom.

Ruben Vader, rijk beladen met graan
Zijn wij uit het verre Egypte gegaan.
Daar is Simeon achtergebleven
Zo zijn wij nu nog met negen.
De heerser wil Benjamin voor zijn ogen
Om te weten of wij niet maar wat hebben gelogen.

Dan En het geld dat we moesten betalen
Hebben we weer uit de zakken kunnen halen

Jacob Ik verloor Jozef en Simeon
En straks komt Benjamin ook niet meer weerom.
Zo zal ik sterven als een eenzaam man.

Ruben Vader, wij hebben niets te vrezen
Wij komen terug met beide broers in leven.

Jacob Neem dan mijn jongste zoon
O heer – waarom is dit mijn loon.

(Broers gaan terug naar de Farao)

Ruben Wij brachten Benjamin zoals gezegd
Zie – wij zijn geen leugenaars, wij spreken recht.

Farao Laat uw zakken vullen door mijn graanheer
En trek dan naar uw land weer.

(als de broers de zakken vullen, fluistert de Farao met zijn wachters. Wanneer de broers weg willen trekken worden ze door soldaten tegengehouden.)

Hoofdman Halt – geen stap meer verzet.
Er is een dief in jullie midden.
De beker van de Farao werd gestolen
Wij brengen hen terug zoals bevolen.

Soldaat Hier vind ik de beker
Jou wacht de dood – dat is zeker.

(De broers gaan om Benjamin staan)

Ruben Niet één van ons gaat naar uw heer
Wij allen keren weer.

Farao Jullie hebben mij bedrogen
Jullie hebben mij wat voorgelogen.

Ruben Ik zweer u – wij zijn geen dieven
Noch mannen die liegen.

Farao Dat jullie dieven zijn valt te bezien
Dat jullie legen zeg ik zonder het woord misschien
Er rest jullie één laatste kans
Twee gaan er die oude vader halen
Keren zij niet weer,
Dan zullen de anderen met hun leven betalen.

(Dan en Simeon gaan naar Jacob)

Jacob Slechts twee zonen keren weer
Waarom straft Gij zo hard mijn Heer?

Simeon Vader, om het leven te redden van uw zonen
Moet u snel voor Farao's troon komen.

Jacob Ik geef mij over aan de wil van God
Zo zal dan zijn mijn droevige lot.
Ik volg jullie, ga mij voor.

(Komen bij de Farao. Jozef staat op als Jacob voor hem buigt)

Jacob Vreemde wegen hebben mij hierheen gebracht
En ik schik mij in het lot dat wacht.
Ik buig het hoofd voor hem die heerst over landen
Mijn leven rust in uw koninklijke handen.

Farao Gij hebt mij het leven gegeven
Hoe zou ik u dan ooit kunnen ontnemen het leven?
Uw zoon Jozef vond eens de dood
Kijk op vader, gedaan is uw hartenood.

(Jozef neemt kroon af)

Jacob Maar Jozef, is het dan niet waar geweest
Dat je verscheurd werd door een beest?

Jozef Waar is, dat het gebeurde vergeven is
Een einde is gekomen aan een groot verdriet
Haal vrouwen en kinderen
En kom wonen in mijn vruchtbare gebied

EINDE